

Franciszkanie w Rybniku

I. Początki

Wydarzenia historyczne, które miały miejsce na śląskiej ziemi po przyłączeniu jej do terytorium państwa polskiego, splotły się nierozdzielnie z historią Braci Mniejszych w Rybniku. Franciszkańska Prowincja św. Jadwigi w wyniku zmian geopolitycznych została postawiona w sytuacji odseparowania klasztorów w Choczcu, Wieluniu i Panewnikach od swoich wpływów administracyjnych¹. Zaistniała niecodzienna sytuacja, której rozwiązaniem, jak zauważył o. Albert Leszek Kostorz „była propozycja utworzenia samodzielnego komisariatu zakonnego”². Jak wspomina cytowany autor, w celu realizacji tego postanowienia, podczas spotkania definitorium, które miało miejsce 20 listopada 1921 roku, podjęto decyzje o założeniu klasztoru w Rybniku. Dwaj pierwsi bracia przyjechali do Rybnika już 10 stycznia 1922 roku³.

Przynależność administracyjna do nowopowstałego komisariatu dla rybnickiego klasztoru była stanem przejściowym. Przełożony zależnego Komisariatu św. Jadwigi, o. Kolumban Sobota i ojcowie należący do dyskreterium komisariatu (o. Wilhelm Rogosz, o. Augustyn Gabor i o. Ludwik Kasperczyk) zabiegali, aby połączyć komisariat z odradzającą się prowincją Niepokalanego Poczęcia NMP⁴. Do odrodzenia prowincji Niepokalanego Poczęcia NMP doszło za sprawą przyłączenia do niej Komisariatu Zależnego św. Jadwigi na Śląsku. Do wspomnianego połączenia doszło za sprawą dekretu, wydanego przez ministra generalnego Zakonu Braci Mniejszych, Bernardyna Klumpera, 17 marca 1923 roku⁵. Mimo dokonanego przyłączenia śląskiego komisariatu do prowincji Niepokalanego Poczęcia NMP, nowa jednostka administracyjna nie posiadała wszystkich praw przysługujących prowincji (co można np. zauważyć w Rybniku poprzez tytułowanie pierwszych przełożonych wspólnoty, którzy nosili tytuł *prezesa*, a nie *guardiana*). Po pomyślnie przeprowadzonej wizytacji przez o. Benedykta Wierciocha, generał zakonu o. Bonawentura Marrani wydał 6 lipca 1929 roku dekret *Sacra visitationis canonica*, dzięki któremu prowincja Niepokalanego Poczęcia NMP odzyskała status pełnoprawnej jednostki administracyjnej. Po trzech latach zmieniono tytuł prowincji z Niepokalanego Poczęcia NMP na Wniebowzięcia NMP. Zmianę uzasadniono istnieniem już w granicach państwa polskiego bernardyńskiej prowincji o tytule Niepokalanego Poczęcia NMP z siedzibą we Lwowie⁶.

Przed przybyciem dwóch pierwszych braci, w celu osiedlenia się w Rybniku, przysłano o. Wilhelma Rogosza i o. Augustyna Gabora, aby znaleźli odpowiednią lokalizację dla klasztoru oraz zakupili pod niego grunt⁷. Ojcowie, zakupili ziemię wraz z znajdującymi się na niej zabudowaniami od Huberta Ucherka⁸. Przysłany do Rybnika o. Wilhelm Rogosz, był już doświadczony w zakładaniu nowych placówek, ponieważ dwadzieścia lat wcześniej należał do zespołu budowniczych klasztoru i kościoła w Panewnikach⁹.

Po pozyskaniu miejsca na klasztor, 10 stycznia 1922 roku, przyjechali do Rybnika o. Kolumban Sobota i br. Egbert Procek. Do faktycznego osiedlenia przez braci nabytych gruntów, doszło dopiero 5 marca 1922, ponieważ ich poprzedni właściciel ociągał się z wyprowadzką¹⁰. W krótkce, po zasiedleniu, do dwóch

¹ Zob. *Katalog Prowincji Wniebowzięcia NMP Zakonu Braci Mniejszych w Polsce*, s. 23.

² A. L. Kostorz OFM, OO. *Franciszkanie w Rybniku w latach 1921- 1962*, Praca magisterska pisana pod kierunkiem O. Dr Alojzego Pańczaka OFM w Wyższym Seminarium Duchownym Ojców Franciszkanów w Katowicach Panewnikach, Kraków 1988, s. 10.

³ Zob. Tamże.

⁴ Zob. O. B. B. Kurowski OFM, *Rozwój zakonu franciszkańskiego na Śląsku w latach 1852 – 1921*, W: *150 lat historii Prowincji Wniebowzięcia NMP Zakonu Braci Mniejszych w Polsce*, red. A. Barciak, W. J. Sztyk OFM, Katowice Panewniki 2008, s. 68 -74.

⁵ Zob. O. S. B. Tomczak OFM, *Zarys dziejów Prowincji Wniebowzięcia NMP Zakonu Braci Mniejszych w Polsce (1923 – 1991)*, W: *W: 150 lat historii Prowincji Wniebowzięcia NMP...*, dz. cyt., s. 75.

⁶ Zob. Tamże, s. 80.

⁷ Por. A. L. Kostorz OFM, OO. *Franciszkanie...*, dz. cyt., s. 15.

⁸ Zob. L. Musiolik, *Nasza mała ojczyzna. Kronika gminy Smolna od 1907 roku dzielnicy Rybnika*, Wyd. Fundacja „Signum Magnum”, Rybnik 1995, s. 44.

⁹ Zob. Ch. Kurek OFM, *Działalność zakonów i zgromadzeń zakonnych męskich na terenie diecezji katowickiej w latach 1925 – 1973*, W: *Nasza Przeszołość: Studia z dziejów Kościoła i kultury katolickiej*, red. A. Schletz, Wydawnictwo Instytutu Teologicznego Księży Misjonarzy, Kraków 1975, s.190.

¹⁰ Zob. A. L. Kostorz OFM, OO. *Franciszkanie...*, dz. cyt., s. 17.

pierwszych braci dołączył o. Alban Sobota. Właśnie ci trzej bracia zakonni tworzyli pierwszy skład nowo powstałej placówki w Rybniku¹¹. Pierwszym gwardianem nowo powstałej wspólnoty, został o. Kolumban Sobota¹². Dla mieszkańców Rybnika osiedlenie się już na stałe Franciszkanów, nie było jedynym takim wydarzeniem przypadającym na rok 1922. W tym czasie również w celu osiedlenia się, przybyli do Rybnika Werbiści¹³.

Początki pierwszych pionierów Ziemi rybnickiej nie były łatwe. Budynki znajdujące się na zakupionej ziemi, były w opłakanym stanie, bracia mieli świadomość, że trzeba wybudować klasztor, ponieważ obecnie posiadane pomieszczenia, to rozwiązanie tymczasowe. Wspólnota przystąpiła do remontu oraz do adaptacji budynków na potrzeby wspólnoty zakonnej. Z dwóch największych pokoi utworzono kaplice i obok niej zakrystię. Za patrona klasztoru i kaplicy, przyjęto św. Bonawenturę¹⁴. Mimo posuwających się na przód prac remontowych, bracia zdawali sobie sprawę z niekorzystnej sytuacji politycznej i ekonomicznej w regionie, która nie sprzyjała podjęciu kolejnych inwestycji¹⁵. Jak wynika z ustaleń o. Alberta Kostorza, który analizował kroniki klasztorne, wynika, że *osiedlenie się Franciszkanów nie wzbudziło wielkiego entuzjazmu tak wśród ludności polskiej, jak i niemieckiej, która widziała w zakonnikach przeciwnika swojej narodowości, co powodowało, że jawne opowiedzenie się po jeden ze stron mogło stać się niebezpieczne. Podziały społeczne zrodziły oskarżenie Franciszkanów o zabieranie ludziom mieszkań i miejsc pracy. Niechętnie zakonnikom było także duchowieństwo diecezjalne. Wobec takich problemów, nie może dziwić stwierdzenie kronikarza, że do klasztoru nie napływają żadne ofiary oraz że rozważano możliwość zmiany lokalizacji placówki*¹⁶. Mimo niesprzyjających okoliczności, nie podjęto decyzji o zmianie położenia nowo powstającej placówki. Podjęto przygotowania, aby móc rozpocząć budowę, których inicjatorem był drugi gwardian rybnickiej wspólnoty, następca o. Kolumbana Soboty, o. Wilhelm Rogosz.

Pierwszy podjęty krok w kierunku budowy klasztoru, miał miejsce w 1924 roku, było to zaadaptowanie stodoły na kościół (która znajdowała się w miejscu, gdzie obecnie stoi do parafialny „Nazaret”). Poświęcenia budynku, który został zaadoptowany na kościół, odbyło się 17 sierpnia 1924 roku, dokonał go były gwardian wspólnoty, a obecny prowincjał o. Kolumban Sobota. Jak zauważył cytowany już o. Albert Kostorz OFM, dokonano zmiany *patrona kościoła ze św. Bonawentury na św. Józefa. Zmianę tę podyktowały względy duszpasterskie: postać patrona robotników była bliższa mieszkańcom dzielnicy aniżeli św. Bonawentury – uczonego franciszkańskiego*¹⁷.

Oficjalną decyzję o budowie klasztoru, podjęto podczas posiedzenia definitorium, które miało miejsce 9 grudnia 1926 roku. Natomiast już 9 maja 1927, ksiądz biskup Arkadiusz Lisiecki dokonał poświęcenia kamienia węgielnego. W pracach budowlanych poza miejscową ludnością, uczestniczyli także dwaj bracia zakonni, Marcei Lissy i Korneliusz Wiesiołek. Prace budowane, posuwały się na tyle szybko, że bracia wprowadzili się do nowo powstałego budynku, już 25 lipca 1928 roku. Koszty budowy domu zakonnego były bardzo wysokie, mimo wszelakich prób zorganizowania funduszy, Franciszkanie musieli zaciągnąć pożyczkę, co spowodowało, że po zakończeniu budowy rybnicka wspólnota miała dosyć poważne długi¹⁸.

Trudności, jakich doświadczyli Bracia Mniejsi przy wzniesieniu klasztoru, były zwiastunem komplikacji jakie miały miejsce w związku z budową kościoła, który miał zastąpić zaadaptowaną na kościół stodołę. Obecna świątynia, którą w tamtym czasie posiadali Franciszkanie, posiadała status publicznego oratorium dla celów zakonnych. Wiernych uczestniczących w Mszach św. przybywało, narastała potrzeba wybudowania nowego kościoła. Definitorium zaakceptowało plan budowy kościoła 23 lipca 1936 roku, co

¹¹ Zob. Tamże, s. 18.

¹² Zob. L. Musiolik, *Nasza mała...*, dz. cyt., s. 46.

¹³ Zob. Ch. Kurek OFM, *Działalność zakonów i zgromadzeń zakonnych...*, dz. cyt., s. 202.

¹⁴ Zob. A. L. Kostorz OFM, *OO. Franciszkanie...*, dz. cyt., s. 18.

¹⁵ Zob. Tamże.

¹⁶ Tamże, s. 18 – 19.

¹⁷ Tamże, s. 23.

¹⁸ Zob. Tamże, s. 19 - 20.

umożliwiało miejscowej wspólnocie uzyskanie stosownych pozwoleń w Kurii Biskupiej, aby móc rozpocząć budowę. Niestety we wrześniu 1936 roku, Kuria niespodziewanie zmieniła zdanie, zakazując budowy kościoła. Uzasadnieniem tej decyzji ze strony Kurii, był fakt, że ksiądz biskup Stanisław Adamski, powierzył misję utworzenia parafii i zbudowania kościoła jednemu z kapłanów diecezjalnych w Rybniku. Zdaniem Kurii, nie było zapotrzebowania w Rybniku na budowę kolejnej świątyni, skoro zadanie budowy już jednego kościoła dostał kapłan diecezjalny. W takich oto okolicznościach Kuria biskupia wydała jedynie zezwolenie na budowę publicznego oratorium, zamiast kościoła parafialnego¹⁹. Brak zezwolenia, ze strony Kurii biskupiej, zastanawia wspomnianego już badacza kronik klasztornych o. Alberta Kostorza, który wskazuje, że *zastanawiać może fakt nieprzychylnego budowie stanowiska Kurii. Kronikarz klasztorny wskazuje na interwencje w Kurii ks. Tomasza Reginka, która wpłynęła na jej niechętną postawę. Można przypuszczać, że również ks. bp. Stanisław Adamski osobiście nie był zwolennikiem budowy*²⁰. Dopiero w 1941 roku Kuria Biskupia przychylnie rozpatrzyła prośbę o utworzenie parafii przez Franciszkanów w Rybniku. Na pierwszego proboszcza rybnickiej parafii franciszkańskiej mianowano o. Rafała Bekiersza²¹.

Mimo utrudnień, jakie zaszły we wrześniu 1936 roku, prace nad nową świątynią zostały ukończone 19 grudnia 1937 roku. Architektem budowy był Henryk Grambc, natomiast budowniczym kościoła był br. Ubald Pajak. Poza zatrudnionymi murarzami i cieślami, ochoczo przy budowie pomagali pobliscy mieszkańcy. Z racji funkcjonowania przestrzeni nowej świątyni, zaadoptowaną do celów sakralnych stodołę, przystosowano, aby służyła odtąd jako dom parafialny²². W wyniku pożaru, który miał miejsce 21 marca 1980 roku, stodoła zaadaptowana tym razem na dom parafialny spłonęła. W miejscu spalonego domu parafialnego postawiono nowy budynek do celów katechetycznych²³.

II. Czas wojny

W okresie trwania II wojny światowej, postawa hitlerowskich władz w stosunku do Kościoła katolickiego, doprowadziła do ograniczenia możliwych przez niego działań. Jednym z przejawów hitlerowskich restrykcji, było zniesienie świąt kościelnych (np. Wszystkich Świętych), co sprawiło, że niektóre uroczystości sprawowano w niedziele²⁴. Zakonnicy znajdujący się na terenie diecezji katowickiej, poprzez posiadanie narodowości polskiej narazili się na represje ze strony okupanta. Za przyznawanie się do swojej narodowości, kler zakonny był karany wywózkami do obozów koncentracyjnych lub wysiedleniem na tereny Generalnego Gubernatorstwa²⁵.

Rybniccy Bracia Mniejsi, mieli o wiele więcej szczęścia, niż sąsiadujący nieopodal Werbiści, których posesja została zarekwirowana przez okupanta. Mimo zachowania swojej placówki, franciszkański klasztor służył pod koniec wojny jako szpital wojskowy²⁶, a następnie na przełomie zimy i wiosny, pełnił rolę schronienia dla mieszkańców miasta²⁷.

Podczas wycofywania się wojsk niemieckich w marcu 1945 roku, władze okupacyjne wydały rozkaz ewakuacji ludności cywilnej (rozkaz dotyczył również kleru). Dwaj Bracia Mniejsi, nie dostosowali się do zaleceń władz, ukrywając się w Niedobczycach. Dzięki tej postawie nieposłuszeństwa wobec okupanta, Franciszkanie mogli uchronić klasztor przed nadciągającą Armią Czerwoną²⁸.

III. Franciszkański Zakon Świeckich i Młodzież Franciszkańska

---

¹⁹ Zob. Tamże, s. 24 – 25.

²⁰ Tamże, s. 26.

²¹ Zob. Tamże, s. 29.

²² Tamże, s. 26.

²³ Por. www.turybnik.pl

²⁴ Zob. E. Kulik, *Dzieje Maroka - Nowin i Smolnej, dzielnic Rybnika*, Wyd. Muzeum w Rybniku, Rybnik 2014, s.137

²⁵ Zob. Ch. Kurek OFM, *Działalność zakonów i zgromadzeń zakonnych...*, dz. cyt., s. 204.

²⁶ Zob. Tamże, s. 205.

²⁷ Zob. E. Kulik, *Dzieje Maroka - Nowin i Smolnej...*, dz. cyt., s. 143.

²⁸ Zob. E. Kulik, *Dzieje Maroka - Nowin i Smolnej...*, dz. cyt., s. 139.

Jednym z pierwszych motywów powstania nowej placówki ulokowanej w Rybniku, była pomoc duszpasterska. Poza typowymi formami działalności duszpasterskiej, bracia zaczęli prowadzić działalność, która jest charakterystyczna dla wspólnot franciszkańskich. Do wyróżniającej się działalności duszpasterskiej Braci Mniejszych, można zaliczyć: adoracje żłóbka na Boże Narodzenie, kult Męki Pańskiej, nabożeństwa do Serca Jezusowego i franciszkańskich świętych oraz kierowanie III Zakonem św. Franciszka²⁹.

Rybnicka Ziemia posiadała wspólnoty III Zakonu św. Franciszka, jeszcze przed przybyciem Franciszkanów, która znajdowała się przy parafii Matki Bożej Bolesnej. Za założenie tej wspólnoty najprawdopodobniej odpowiadają ojcowie z klasztoru znajdującego się na Górze św. Anny. Do czasu pojawienia się Braci Mniejszych w Rybniku, opiekunem rybnickiej wspólnoty tercjarzy był proboszcz parafii Matki Bożej Bolesnej.

W momencie osiedlenia się Franciszkanów w Rybniku, opiekunem III Zakonu stał się przełożony miejscowej wspólnoty zakonnej (lub kapłan mianowany do tego przez definitorium). Powstanie rybnickiego klasztoru sprawiło, że stał się on ważnym miejscem spotkań i zjazdów dla wszystkich wspólnot III Zakonu, które znajdowały się w pobliżu Rybnika³⁰.

W 1935 roku, dzięki staraniom o. Bogumiła Palli, przy kościele klasztornym została założona wspólnota Młodzieży Franciszkańskiej. Jednym z założeń, nowo powstałej wspólnoty, była nadzieja, że z jej członków będą się wyłaniać nowi przyszli członkowie III Zakonu św. Franciszka. Członkowie Młodzieży Franciszkańskiej odbywali spotkania formacyjne na których zapoznawali się z duchowością franciszkańską oraz spotkania rekreacyjne, gdzie swój czas poświęcali na śpiew, rozmowy i zabawę. Poza swoimi spotkaniami, Młodzież Franciszkańska pomagała przy budowie kościoła i czynnie udzielała się przy nowopowstającej parafii³¹.

IV. Niższe Seminarium Duchowne

Zgodnie z założeniami powstania rybnickiej placówki i planami jej rozwoju, przy klasztorze powstało kolegium, którego działalność przypada na lata: 1928-1939, 1950-1952, 1957-1962. Natomiast w latach 1953-1957, zamiast kolegium swoją działalność rozpoczęło studium humanistyczne³². Powstałe kolegium, a dokładniej Kolegium Serafickie, to stosowana przez Franciszkanów nazwa dla Niższego Seminarium Duchownego. Przyczyną dla której tworzy się przy klasztorze kolegium serafickie, jest formowanie młodzieży w celu uzyskania nowych powołań kapłańskich i zakonnych. Oferta edukacyjna, jaką dysponuje Niższe Seminarium Duchowne, to program zbliżony do tego, co oferuje szkoła średnia w ramach kierunku humanistycznego³³.

Pierwszy rektorem Kolegium Serafickiego był o. Ansgary Malina³⁴. Otwarcie placówki odbyło się 21 czerwca 1928 roku, dzięki czemu pierwszych 23 uczniów mogło rozpocząć naukę przy rybnickim klasztorze. Już w 1933 roku, Kolegium Serafickie nie było w stanie przyjąć wszystkich chętnych kandydatów, z powodu ograniczonej ilości miejsc, na co odpowiedział ze strony władz Zakonu, był plan otwarcia kolejnego Niższego Seminarium Duchownego w Jarocinie³⁵.

Pierwsze zamknięcie Kolegium Serafickiego, było wynikiem działań wojennych związanych z wybuchem II Wojny Światowej we wrześniu 1939 roku. W parę lat po zakończeniu wojny, kolegium zostało reaktywowane na czas dwóch lat. Jego rychłe zamknięcie zostało zdeterminowane przez decyzje w tej sprawie władz państwowych.

²⁹ Zob. A. L. Kostorz OFM, *OO. Franciszkanie...*, dz. cyt., s. 36.

³⁰ Zob. Tamże, s. 53 – 54.

³¹ Zob. Tamże, s. 55 -56.

³² Zob. Tamże, s. 20.

³³ Zob. Tamże, s. 57.

³⁴ Zob. Tamże, s. 64.

³⁵ Zob. Tamże, s. 57 – 60.

Po pięciu latach od zamknięcia, znów pojawiła się szansa, aby Kolegium Serafickie mogło wznowić swoją działalność. Perspektywa ponownego otwarcia przez Franciszkanów swojego kolegium, zaistniała dzięki dekretowi wydanemu przez Ministerstwo Wyznań w 1957 roku. Treść dekretu pozwalała na kontynuację pracy niższych seminariów duchownych, które zostały zamknięte. Niestety schyłek działalności Kolegium rozpoczął się wraz z serią wizytacji pracowników Kuratorium Oświaty. Celem prowadzonych kontroli, było sprawdzenie, czy placówka prowadzi swoją działalność w zgodzie z ideowymi założeniami państwa komunistycznego, aby kształtować chłopców w duchu socjalistycznym. W wyniku przeprowadzonych wizytacji, 16 lipca 1962 roku, Ministerstwo Oświaty wydało decyzję o zamknięciu Niższego Seminarium Duchownego³⁶.

W latach 1953-1957, gdy w świetle prawa państwowego Kolegium Serafickie nie mogło istnieć, na jego miejsce ustanowiono Studium Filozoficzne. Cel jaki przyświecał tej inicjatywie, to chęć zatrzymania uczniów Kolegium Serafickiego, którzy z racji jego rozwiązania musieli by zakończyć formację³⁷.

Ostateczny kres Niższego Seminarium Duchownego nastąpił w chwili, gdy władze państwowe w 1962 roku zarekwirowały jego pomieszczenia i urządziły w nich liceum pielęgniarskie³⁸. Utracone pomieszczenia odzyskano dopiero w latach 80-tych³⁹. Mimo odzyskanych pomieszczeń, Kolegium Serafickie nie wznowiło już swojej działalności.

V. Przełożeni wspólnoty

Obecnym gwardianem w rybnickiej wspólnotcie jest o. Lucjusz Wójtowicz. Poprzednimi przełożonymi wspólnoty byli:

- o. Kolumban Sobota (1922 – 1923)
- o. Wilhelm Rogosz (1923 – 1926)
- o. Bazyli Gabriel (1926 – 1929)
- o. Euzebiusz Huchracki (1929 – 1930)
- o. Bonawentura Cichoń (1930 – 1931)
- o. Euzebiusz Huchracki (1931 – 1932)
- o. Grzegorz Moczygamba (1932 – 1935)
- o. Kolumban Sobota (1935 – 1938)
- o. Rafał Bekiersz (1938 – 1945)
- o. Łukasz Grzywocz (1945 – 1950)
- o. Marek Pielok (1950 – 1956)
- o. Józef Zajac (1956 – 1959)
- o. Marek Pielok (1959 – 1962)
- o. Alojzy Jański (1962 – 1965)
- o. Kornel Czech (1965 – 1971)
- o. Hieronim Dłubis (1971 – 1974)
- o. Kornel Czech (1974 – 1980)
- o. Tarsycjusz Waszecki (1980 – 1983)
- o. Rufin Juraszek (1983 – 1989)
- o. Juliusz Rydlewski (1989 – 1992)
- o. Artur Noworzyn (1992 – 1995)
- o. Arnold Kołodziejski (1995 – 2001)
- o. Janusz Dziedzic (2001 – 2004)
- o. Terencjan Wawrzonkowski (2004 – 2007)

---

³⁶ Zob. Tamże.

³⁷ Zob. Tamże, s. 77.

³⁸ Zob. Tamże, s. 81.

³⁹ Zob. www.turybnik.pl

Lista przełożonych rybnickiej wspólnoty jest dosyć długa. Warto jednak zwrócić uwagę na sylwetkę o. Euzebiusza Huchrackiego, będącego przełożonym wspólnoty w latach: 1929-1930 oraz 1931-1932. Wspomniany Brat Mniejszy, poniósł męczeńską śmierć jako ofiara nazistowskiego obozu koncentracyjnego w Dachau. Jak zauważył o. Lucjusz Wójtowicz opisując życie o. Euzebiusza Huchrackiego: „*W nocy z 5/6 maja 1942 r. w transporcie inwalidów zginął zagazowany śmiercią męczeńską - śmiercią bohaterską!. Sługa Boży Euzebiusz żył 56 lat, z tego 36 lat w zakonie i 29 lat w kapłaństwie. Ostatnie słowa, jakie wypowiedział do współwięźnia br. Hugolina, żegnając się z nim brzmiały: Trzeba się na wszystko zgodzić, co Bóg da.... Z Bogiem!*”⁴⁰. Męczeńska śmierć Ojca Euzebiusza Huchrackiego, jest niezwykłym świadectwem wiary jego samego jak i innych współbraci.

VI. Czasy współczesne

Po uporaniu się ze szkodami wojennymi i zmierzeniem się z nowym porządkiem politycznym w państwie, rybnicy franciszkanie oddali się pracy duszpasterskiej. W wyniku postanowień soborowych należało dokonać zmian we wnętrzu świątyni. W 1971 roku pod kierownictwem gwardiana o. Kornela Czecha i proboszcza o. Kasjana Pudliszewskiego dokonano posoborowej modernizacji wnętrza świątyni, przebudowano również ołtarz główny i ołtarze boczne, pozostawiając z nich jedynie postacie centralne. W 1975 roku, pod kierownictwem gwardiana o. Tarsycjusza Waszeckiego kontynuowano prace modernizacyjne. W prezbiterium położono marmurową posadzkę, ustawiono nowy ołtarz i ambonę, wybito również dwie przestrzenie w ścianach prezbiterium⁴¹.

W uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego, 27 maja 1976 roku z okazji Jubileuszu 750-lecia śmierci św. Franciszka, wstawiono do świątyni płaskorzeźbę św. Franciszka, którą poświęcił prowincjał o. Bazyli Machalica. Tego samego roku, kościół został wyposażony w nowe konfesjonały. Wszystkie prace w drzewie z tego okresu (1971-1976), zostały zaprojektowane przez architekta, pana Gierlatkę i wykonane przez firmę rzeźbiarską pana Masorza. Jedynie wykonawcą posadzki był pan Węgrzyk⁴².

W niecałe 20 lat po modernizacjach soborowych, w 1993 roku, gwardian o. Arnold Kołodziejski podjął się generalnego remontu kościoła. Wymieniono konstrukcję i pokrycie dachu, zmieniając dachówki na miedzianą blachę. Pomalowano wnętrze świątyni, wymieniono oświetlenie oraz przebudowano wejście do świątyni. Rok później wymieniono konstrukcję wierzy. To jednak nie był koniec remontów, parę lat później gwardian o. Janusz Dziedzic wraz z proboszczem o. Terencjanem Wawrzonkowskim w dalszym ciągu kontynuowali prace remontowe. Wymieniono posadzkę, zamontowano ogrzewanie podłogowe, pomalowano elewację świątyni i zamontowano zegar na wieży kościoła⁴³.

Poza licznymi pracami natury materialnej, we wspólnocie rybnickich franciszkanów miały też miejsce zdarzenia duchowe. W uroczystość św. Franciszka, 10 października 2004 roku, kościół rybnickich Braci Mniejszych stał się miejscem przyjęcia święceń diakonatu i prezbiteratu. Z rąk biskupa Gerarda Bernackiego święcenia kapłańskie otrzymał o. Benedykt Hota i święcenia diakonatu - brat Julian Juśkiw⁴⁴.

Końcówka 2008 i początek 2009 roku, to był również szczególny czas w życiu rybnickiej wspólnoty zakonnej. Wczesną jesienią, 13 września miała miejsce perygrynacja krzyża San Damiano, w niecałe dwa tygodnie później odbyły się Misje (27.09.08-05.10.08), podczas których 3 października poświęcono nowy krzyż misyjny. Zajęto się także konserwacją zabytkowej wierzby na placu kościelnym, co miało miejsce 4 listopada.

⁴⁰ O. L. R. Wójtowicz OFM, *Życie i działalność o. Euzebiusza Huchrackiego OFM, W: 150 lat historii Prowincji Wniebowzięcia NMP Zakonu Braci Mniejszych w Polsce*, red. A. Barciak, W. J. Sztyk OFM, Katowice Panewniki 2008, s. 185.

⁴¹ Zob. Kronika Parafialna.

⁴² Zob. Tamże.

⁴³ Zob. Tamże.

⁴⁴ Zob. Tamże.

W 2009 roku, od 28 marca do 2 kwietnia odbywało się odnowienie Misji Świętych, podczas których wspólnota gościła o. Norberta Kubicę⁴⁵.

VII. Rok jubileuszowy

Odpust parafialny obchodzony 1 maja 2012 roku, stał się także okazją do uczczenia 90 lat obecności Braci Mniejszych w Rybniku. Z tej okazji w obchodach (sumie odpustowej) wzięli udział znakomici goście, m.in. metropolita katowicki abp Wiktor Skworc i abp Piotr Malczuk OFM, ordynariusz diecezji kijowsko-żytomierskiej. W ramach podziękowań za dotychczasową posługę w Rybniku abp Skworc powiedział: *Z perspektywy minionych 90 lat można stwierdzić, że ojcowie franciszkanie spełnili i spełniają oczekiwania biskupa i wiernych. Od 1984 roku czynią to w ramach potwierdzonej struktury, jaką jest parafia. Warto spojrzeć na dzisiejszą działalność duszpasterską Ojców Franciszkanów, aby przekonać się, że nie są to słowa tylko jubileuszowe, na wyrost*⁴⁶. Tego samego dnia, podczas popołudniowego nabożeństwa odsłonięto pamiątkową tablicę dedykowaną ojcu Euzebiuszowi Huchrackiemu. Fundatorem tablicy są wspólnoty FZŚ, które należą do Regionu Rybnickiego. Poświęcenia odsłoniętej tablicy dokonał abp Piotr Malczuk OFM⁴⁷.

Suma odpustowa oraz poświęcenie pamiątkowej tablicy, to uroczystości centralne całego planu obchodów Jubileuszu 90 - lecia pracy duszpasterskiej i pobytu Franciszkanów w Rybniku. Rok jubileuszowy został objęty honorowym patronatem przez Ministra Prowincji Wniebowzięcia Najświętszej Marii Zakonu Braci Mniejszych w Polsce o. dr Ezdrasza Biesoka oraz Prezydenta Miasta Rybnika Adama Fudalego. Rozpoczęcie Roku jubileuszowego przypadło na pierwszą niedzielę adwentu, 27 listopada 2011 roku. Ważnym punktem w obchodach było uroczyste posadzenie i poświęcenie dębu błogosławionego Jana Pawła II, które miało miejsce 20 kwietnia 2012 roku. Wspomniany dąb został posadzony na placu kościelnym przed figurą św. Józefa, przez przełożonego wspólnoty, o. Lucjusza Wójtowicza i pobłogosławiony przez obecnego na uroczystości o. Ezdrasza Biesoka, ówczesnego prowincjała Prowincji Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny⁴⁸.

Rok jubileuszowy stał się doskonałą okazją, aby odświeżyć franciszkańską placówkę. Wymieniono ławki i odmalowano kościół oraz dokonano renowacji kaplicy zakonnej i zakrystii. Wykonawcami inwestycji prowadzonych przez franciszkanów, były firmy Henryka i Michała Potysz oraz Jana Machniok⁴⁹. Wykonane prace upiękшыły mury świątyni i klasztoru, przepełniając je jeszcze bardziej duchowością franciszkańską.

Opracował: Michał Lasota

Bibliografia:

- *Katalog Prowincji Wniebowzięcia NMP Zakonu Braci Mniejszych w Polsce.*
- Kostorz Albert Leszek OFM, *OO. Franciszkanie w Rybniku w latach 1921- 1962*, Praca magisterska pisana pod kierunkiem O. Dr Alojzego Pańczaka OFM w Wyższym Seminarium Duchownym Ojców Franciszkanów w Katowicach Panewnikach, Kraków 1988.
- Kulik Ewa, *Dzieje Maroka - Nowin i Smolnej, dzielnic Rybnika*, Wyd. Muzeum w Rybniku, Rybnik 2014.
- Kurek Chryzostom OFM, *Działalność zakonów i zgromadzeń zakonnych męskich na terenie diecezji katowickiej w latach 1925 – 1973*, W: *Nasza Przeszłość: Studia z dziejów Kościoła i kultury katolickiej*, red. A. Schletz, Wydawnictwo Instytutu Teologicznego Księży Misjonarzy, Kraków 1975.

⁴⁵ Zob. Tamże.

⁴⁶ <http://www.archidiecezja.katowice.pl/index.php/informacje-biece/2372-rybnik-jubileusz-90-lecia-pobytu-franciszkanow>

⁴⁷ Zob. <http://www.fzskatowice.pl/doc/PiD-2012-3.pdf>

⁴⁸ Zob. <http://www.rybnik.ofm.opoka.org.pl>

⁴⁹ Zob. Tamże.

- Musiolik Longin, *Nasza mała ojczyzna. Kronika gminy Smolna od 1907 roku dzielnicy Rybnika*, Wyd. Fundacja „Signum Magnum”, Rybnik 1995.
- *150 lat historii Prowincji Wniebowzięcia NMP Zakonu Braci Mniejszych w Polsce*, red. A. Barciak, W. J. Szytk OFM, Katowice Panewniki 2008

Strony Internetowe:

- www.turybnik.pl